

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:

« Державна політика запобігання та протидії корупції »

Студента 4 курсу 12 групи
денної форми навчання
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне управління
та адміністрування»

Сметани
Катерини
Євгенівни

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент

Сонько
Юлія
Анатоліївна

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

КИЇВ 2020

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

« 17 » червня 2020р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу (проект)
студентові

Сметани Катерини Євгенівни

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): **«ДЕРЖАВНА
ПОЛІТИКА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ»**

Затверджена наказом ректора від «27» лютого 2020 р. № 757

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту):

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): розробка рекомендацій щодо вирішення проблем реалізації антикорупційної політики в Україні.

Досягнення поставленої мети зумовило вирішення наступних завдань:

- визначити основні проблеми реалізації антикорупційної політики в Україні.
проаналізувати реформи органів державного управління, що здійснюють реалізацію антикорупційної політики в країнах ЄС.
- з'ясувати роль нових антикорупційних органів та встановити вплив неурядових організацій на підвищення ефективності роботи органів публічного управління у вирішенні проблем протидії та запобігання корупційних проявів в країнах ЄС та Україні.

- визначити умови для успішної реалізації антикорупційної політики в Україні.

Об'єкт дослідження: процес реалізації антикорупційної політики в Україні та країнах ЄС.

Предмет дослідження: теоретичні аспекти та практичні рекомендації щодо удосконалення системи запобігання та протидії корупції в країнах ЄС та Україні.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОРУПЦІЇ В КРАЇНАХ ЄС.....	5
1.1 Основні різновиди корупції в сучасних умовах.....	5
1.2 Наслідки корупційних дій в країнах ЄС.....	9
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	12
2.1 Політика запобігання корупції в країнах ЄС.....	12
2.2 Напрями подолання корупції країн ЄС.....	14
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ.....	19
ВИСНОВКИ.....	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	27
ДОДАТКИ.....	

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	Фактично
1	2	3	4
1	Визначення напряму дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 27.02.2020	27.02.2020
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 10.03.2020	10.03.2020
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 01.04.2020	01-05.04.2020
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 15.04.2020	20.04.2020
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедру	До 15.05.2020	15-20.05.2020
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 25.05.2020	25.05.2020
7	Зовнішнє рецензування ВКР	До 01.06.2020	01-05.06.2020
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	05-10.06.2020	05-10.06.2020
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 15.06.2020	До 15.06.2020
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «02» березня 2020 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)
Сонько Юлія Анатоліївна.

8. Керівник проектної групи (гарант освітньої програми) Головня Ю.І.

9. Завдання прийняв до виконання студент Сметана Катерина Євгенівна

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Тема випускної кваліфікаційної роботи «Державна політика запобігання та протидії корупції». Актуальність обраної теми визначається тим, що на сьогоднішній день – боротьба з корупцією – одна з основних завдань влади країни, адже її наявність перешкоджає формуванню ринку вільної конкуренції. Корупція стала чинником, який реально загрожує національній безпеці, демократичному розвитку держави та суспільства, конституційному ладу України. Корупційні прояви підривають авторитет країни, завдають шкоди функціонуванню державного апарату, обмежують конституційні права і свободи людини та громадянина, порушують принципи верховенства права, встановлений порядок здійснення повноважень посадовими і службовими особами органів державної влади, управлінських структур приватного сектору, руйнують моральні й суспільні цінності, дискредитують державу на міжнародному рівні.

Об'єктом дослідження процес реалізації антикорупційної політики в Україні та країнах ЄС. Предметом дослідження виступають теоретичні аспекти та практичні рекомендації щодо удосконалення системи запобігання та протидії корупції в країнах ЄС та Україні. Метою цієї роботи є розробка рекомендацій щодо вирішення проблем реалізації антикорупційної політики в Україні.

Серед позитивних аспектів роботи: визначено основні проблеми реалізації антикорупційної політики в Україні; проаналізовано реформи органів державного управління, що здійснюють реалізацію антикорупційної політики в країнах ЄС; з'ясувано роль нових антикорупційних органів та встановлено вплив неурядових організацій на підвищення ефективності роботи органів публічного управління у вирішенні проблем протидії та запобігання корупційних проявів в країнах ЄС та Україні, а також визначено умови для успішної реалізації антикорупційної політики в Україні.

До недоліків можна віднести: недостатню структурованість роботи, ілюстративний матеріал представлено в недостатній кількості, відсутній статистичний аналіз проблематики, що певним чином ускладнює проведення

адекватного дослідження.

Робота виконана відповідно до вимог. Оброблено достатню кількість наукової літератури. Відповідно до довідки, наданої студенткою, робота має достатній рівень унікальності. Загалом випускна кваліфікаційна робота Сметани К.Є. відповідає встановленим вимогам та може бути допущена до захисту.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)
Сонько Юлія Анатоліївна

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна

(підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):
Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Сметани
К.Є. може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник проектної групи (гарант освітньої програми): Головня
Юлія Ігорівна

Завідувач кафедри: Новікова Наталія Леонідівна

« 17» червня 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОРУПЦІЇ В КРАЇНАХ ЄС.....	5
1.1 Основні різновиди корупції в сучасних умовах.....	5
1.2 Наслідки корупційних дій в країнах ЄС.....	9
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	12
2.1 Політика запобігання корупції в країнах ЄС.....	12
2.2 Напрями подолання корупції країн ЄС.....	14
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ.....	19
ВИСНОВКИ.....	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	27
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження. Імідж країни, розвиток економічних процесів та цілісність демократичної правової держави - явища, на які не належним чином впливає корупція.

Корупція – негативне явище, що притаманне всім країнам. Її коріння сягають давнини, а можливо не оминає свого прояву у житті перших цивілізацій.

Тому не дивно, що у сучасному світі явище корупції досить поширене – масштаб цієї проблеми певним чином історичний. Серед країн, які вдало протидіють корупції можна виокремити Данію, Фінляндію та Швецію.

На сьогоднішній день – боротьба з корупцією – одна з основних завдань влади країни, адже її наявність перешкоджає формуванню ринку вільної конкуренції. Корупція стала чинником, який реально загрожує національній безпеці, демократичному розвитку держави та суспільства, конституційному ладу України. Корупційні прояви підривають авторитет країни, завдають шкоди функціонуванню державного апарату, обмежують конституційні права і свободи людини та громадянина, порушують принципи верховенства права, встановлений порядок здійснення повноважень посадовими і службовими особами органів державної влади, управлінських структур приватного сектору, руйнують моральні й суспільні цінності, дискредитують державу на міжнародному рівні.

Запобігаючи корупції, необхідно реалізувати комплекс соціально-економічних, політичних, правових, ідеологічних, виховних, технічних та інших заходів. Відповідно, потрібно застосовувати запобіжні заходи, тобто створювати умови, які зменшуватимуть або нейтралізуватимуть вплив криміногенних чинників на поширення корупції. Зокрема оцінення поточного стану антикорупційної політики, моніторингу стану справ з корупцією, а також вплив на свідомість громадян з позиції неприйняття корупційних дій як належних.

Метою роботи є розробка рекомендацій щодо вирішення проблем реалізації антикорупційної політики в Україні.

Постановка завдання:

- визначити основні проблеми реалізації антикорупційної політики в Україні.
- проаналізувати реформи органів державного управління, що здійснюють реалізацію антикорупційної політики в країнах ЄС.
- з'ясувати роль нових антикорупційних органів та встановити вплив неурядових організацій на підвищення ефективності роботи органів публічного управління у вирішенні проблем протидії та запобігання корупційних проявів в країнах ЄС та Україні.
- визначити умови для успішної реалізації антикорупційної політики в Україні.

Об'єкт дослідження – процес реалізації антикорупційної політики в Україні та країнах ЄС.

Предмет дослідження – теоретичні аспекти та практичні рекомендації щодо удосконалення системи запобігання та протидії корупції в країнах ЄС та Україні.

Методологічну основу дослідження склали такі методи дослідження: метод синтезу та аналізу, емпіричний, структурно-функціональний, комплексний, метод структурно-логічного аналізу, а також порівняльний метод.

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, семи підрозділів, висновків, додатків, списку використаних джерел (40 найменувань). Основний зміст роботи викладено на 30 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 3 рисунків, 2 таблиць. загальний обсяг 30 сторінок, включно зі списком використаних джерел, який містить 40 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОРУПЦІЇ В КРАЇНАХ ЄС

1.1 Основні різновиди корупції в сучасних умовах

У Законі України «Про засади запобігання і протидію корупції», 01 липня 2011 року, у ст. 1 зазначається, що корупція – це використання суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення, наданих йому службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей. При цьому, неправомірною вигодою є грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, що їх без законних на те підстав обіцяють, пропонують, надають або одержують безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову, а корупційним правопорушенням – умисне діяння, що містить ознаки корупції, вчинене суб'єктом відповідальності, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність. [1,4].

Розглядаючи питання визначення терміну "корупція" за радянських часів, слід зазначити, що термін "корупція", як відзначалося раніше, взагалі заперечувався радянською правовою думкою.

Так, термін "корупція" був введений у вжиток лише наприкінці 80-х років ХХ сторіччя. Замість нього використовувалися терміни "хабарництво", "зловживання службовим становищем", "попуск" і т.п.

Після офіційного введення термін "корупція" дуже швидко набув популярності, що призвело до його масового вживання як науковцями, так і політичними діячами, і пересічними громадянами. Разом з тим, вживаючи це поняття, автори вкладали в нього різний зміст. При цьому під корупцією розумілося будь-яке зловживання владою будь-якою особою, яка наділена владою.

Так дійсно, корупція як соціальне явище полягає у неправомірному використанні влади чи службових (посадових) повноважень та пов'язаних з ними

можливостей для одержання матеріальних або інших благ, пільг та інших переваг особою, яка наділена владою, службовцем або іншою особою.

Вважається слушною думка М.І.Мельника про те, що соціальна сутність корупції визначається тим, що воно - явище правове, оскільки корупційні діяння, як і будь-які інші правопорушення - це продукт соціальної людської діяльності, результат функціонування суспільства.[36,25]

Щодо правового значення, то прийнято вважати, що корупція у правовому значенні - це комплексне складне поняття, яке охоплює сукупність взаємопов'язаних правопорушень, як кримінально-правових, так адміністративно-правових і дисциплінарних. Такої думки дотримується більшість дослідників, які займаються проблемою корупції. Не зайвим буде відзначити, що з моменту проголошення незалежності України до прийняття Закону України "Про боротьбу з корупцією", проблема визначення поняття "корупція" набула яскраво вираженого політичного характеру. Відсутність законодавчого визначення терміну "корупція" давала змогу багатьом політичним діячам та посадовим особам вести мову про те, що неефективність боротьби з корупцією в державі залежала від того, що не існувало її правового визначення.

В таблиці 1.1 наведені приклади трьох основних видів корупції.

Таблиця. 1.1

Основні види корупції

Види корупції	Характеристика сфер поширення корупції
Високорівнева	Корупція можновладна, елітарна. Сюди відносяться вищі органи влади, центральні органи виконавчої влади, центральні апарати правоохоронних органів та судової гілки влади. Саме на цьому рівні розробляються корупційні схеми, створюються корупційні мережі.

Продовження таблиці 1.1

Низова	Це корупція дрібного чиновництва, тобто держслужбовців які безпосередньо проводять роботу з підготовки управлінських рішень, висновків, готують або видають відповідні дозволи, інші документи, здійснюють контрольні дії, розслідування справ, безпосередньо притягають до правової відповідальності (рівень районів, міст, районів у містах). Дрібна управлінська (низова) корупція має свою кількісну та якісну ознаки.
«Від злиднів»	Поширення цього виду корупції здійснюється серед дрібного чиновництва не на постійній основі, а ситуативно або коли вже склалося «зовсім скрутне матеріальне становище»

Джерело [21]

1. До основних форм «високорівневої» корупції слід віднести:

- корупційний лобізм;
- корупційний протекціонізм і фаворитизм;
- таємні внески на політичні цілі, внески на вибори з наступними «дивідендами» у вигляді високих державних посад;
- перехід державних посадових осіб на керівні посади комерційних структур, які вони, перебуваючи при владі, підтримували за державний рахунок;
- поєднання державної служби з комерційною діяльністю;
- роздавання податкових пільг;
- надання монополії щодо певного виду комерційної діяльності;
- перешкода в отриманні спеціальних дозволів, ліцензій на зайняття певними видами діяльності (так званий «державний рекет», або торгівля дискреційною владою);

- призначення на відповідальні державні посади тощо.

Найбільш уразливими сферами «високорівневої» корупції є:

- бюджетна сфера (у тому числі міжнародна валютна допомога);
- приватизація державного майна;
- паливно-енергетичний сектор;
- контроль над тіньовою економікою та нелегальним бізнесом;
- розподіл державної власності, землі та природних багатств України;
- митна сфера. [7, 11].

2. Специфіка сфер «низової корупції» полягає в такому: це місцевий локальний рівень (рівень муніципальної влади), де не вирішуються питання глобального, довгострокового характеру; об'єктом корупції у даному випадку є задоволення «поточних» потреб громадянина владнополітичного характеру (отримання довідки, фінансової допомоги, поставлення на облік, відкриття власної справи тощо).

Найбільш «корупційно-небезпечні» сфери дрібної корупції:

- митна сфера (дрібні порушення правил митного режиму, дрібна контрабанда, тощо);
- дозвільно-ліцензійна система;
- сфера дрібного підприємництва;
- контрольно-наглядова діяльність;
- правоохоронна діяльність;
- житлово-комунальне та побутове обслуговування населення;
- система охорони здоров'я;
- сфера освіти та дошкільного виховання. [14, 18] .

3. Корупція «від злиднів». Найбільш небезпечний вид корупції. Її відносна безпечність полягає у тому, що корупційні дії вчиняються службовцями, які мають достатньо високий моральний рівень, люблять свою країну, поважають свій народ.

Отже, проаналізувавши різновиди корупції, необхідно зазначити, що кожен вид корупції потребує особливого підходу до його подолання та протистояння, тому дуже важливим є саме розуміння характеристик корупції.

Пропонується поділити корупцію за:

- сферами діяльності: політична; економічна, або ділова; побутова (традиції віддячити за роботу дрібному чиновнику, лікарю та ін.);
- гілками влади: корупція чиновництва у сфері законодавчої влади; виконавчої влади; судової влади.
- часом вчинення: ситуативна; корупція на постійній основі, коли це стає способом життя службовця, істотним матеріальним поповненням власного бюджету (або його основною статтею);
- способом учинення: лобізм. На мою думку, це одна з найнебезпечніших форм корупції. [21]

1.2 Наслідки корупційних дій в країнах ЄС

У зв'язку із поширенням проявів корупції, країни ЄС зазнають негативних наслідків, які умовно можна поділити на такі категорії:

Рис 1.2 Категорії наслідків корупції в країнах ЄС

*Розроблено автором на основі даних [35]

Соціальні наслідки корупції – вона спотворює суспільні відносини. Корупція призводить до гальмування та викривлення соціально-економічних реформ, поглиблює соціальну нерівність громадян, збільшує соціальну напругу в суспільстві, порушує принципи соціальної справедливості, ускладнює доступ громадян до соціальних фондів, тощо. [40].

В такому випадку суб'єкти корупції функціонують у неофіційній системі, в якій панує своя система цінностей, свої цілі та засоби їх досягнення, де відносини між людьми складаються не за офіційними законами. Для того, щоб зловживати владою, їй потрібно мати – посідати відповідну посаду в органах державної влади, бути наділеним певними повноваженнями, мати можливість їх офіційно використовувати.

Політичні наслідки корупції - вона змінює сутність політичної влади, знижує рівень її легітимності як всередині держави так і на міжнародній арені, порушує принципи її формування і функціонування, демократичні засади суспільства і держави, підриває політичну систему, тощо. [25, 26].

При високому рівні корумпованості державних органів корупція стає системним елементом державного управління. За таких обставин управління державою суттєво віддаляється від демократичних принципів і значно спрощується для корумпованих представників влади, яким притаманний спрощений погляд на владу, на власне службове становище, яке розглядається як засіб задоволення особистих інтересів. Внаслідок корупції відбувається зміщення основної мети політики – забезпечення приватного і групового інтересів замість забезпечення загальносуспільних інтересів. Корупція підриває авторитет держави, породжує недовіру громадян до політичної влади. Влада сприймається громадянами не як виразник їх інтересів і спосіб їх захисту, а як джерело небезпеки їх правам і свободам. [8].

Економічні наслідки корупції - проявляються в тому, що вона: підриває економічну систему держави, дискредитує економічні реформи, порушує засади господарської діяльності, є причиною фінансових криз, тощо. [3, 33] .

Морально-психологічні наслідки корупції - вона є фактором деморалізації суспільства, спотворення моральних цінностей, деформації суспільної психології, нищить духовні цінності, тощо.

Найбільш небезпечним у цьому аспекті є те, що масштабне поширення корупції все більше витісняє правові, етичні відносини між людьми. Поступово перетворюючись корупція із соціальної аномалії стає звичним способом вирішення життєвих проблем, нормою функціонування влади і способом життя значної частини членів суспільства.

Правові наслідки корупції проявляються у: поширенні правових принципів функціонування держави та її окремих інститутів, суттєвому обмеженні конституційних прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, грубому порушенні встановленого законом порядку здійснення повноважень посадовими і службовими особами органів державної влади, тощо. Корупція дискредитує право як універсальний регулятор суспільних відносин, перетворюючи його за засіб задоволення приватних та корпоративних інтересів.

Корупція змінює сутність правоохоронної діяльності державних органів, які перестають виконувати функцію охорони права і перетворюються в інструмент розправи над невинними особами або інструмент неправомірного задоволення особистих чи групових інтересів певних осіб, у тому числі самих посадових осіб зазначених органів. Стан корупції у країні може бути використаний іншими державами, міжнародними організаціями для тиску на політичне керівництво країни при прийнятті тих чи інших рішень як зовнішньополітичного, так і внутрішньополітичного характеру.

Підсумовуючи викладене, слід констатувати, що корупція як соціальне явище притаманне усім, без винятку, державам світу, вона – невід’ємний атрибут публічної влади. Її соціальну сутність характеризують економічний, політичний, правовий, морально-психологічний та інші аспекти. При цьому особливе місце займає політичний аспект, оскільки корупція як соціальний феномен виникає в результаті здійснення публічної влади.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

2.1 Політика запобігання корупції в країнах ЄС

У таблиці 2.1 наведені заходи, спрямовані на запобігання та протидію корупції, які умовно можна поділити на кілька груп:

Таблиця 2.1

Заходи запобігання та протидії корупції

Група	Характеристика групи
1	Обмеження для суб'єктів відповідальності за корупційні діяння;
2	Інститут спеціальної перевірки;
3	Інститут фінансового контролю;
4	Антикорупційна експертиза;
5	Інші заходи (вимоги, щодо прозорості інформації, урегулювання конфлікту інтересів, заборона на одержання послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування).

Джерело [18]

Перша група включає в себе певні обмеження/заборони для осіб, пов'язані із виконанням функцій держави, місцевого самоврядування, а також надання публічних послуг тощо.

Обмеження щодо використання службового становища. Особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, особам, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та особам, які не є державними службовцями, але надають публічні послуги забороняється використовувати свої службові повноваження та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди або у зв'язку з прийняттям обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб, у тому числі:

- 1) неправомірно сприяти фізичним або юридичним особам у здійсненні ними господарської діяльності, одержанні субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів, пільг, укладанні контрактів (у тому числі на закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти);
- 2) неправомірно сприяти призначенню на посаду особи;
- 3) неправомірно втручатися в діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування або посадових осіб;
- 4) неправомірно надавати перевагу фізичним або юридичним особам у зв'язку з підготовкою проектів, виданням нормативно-правових актів та прийняттям рішень, затвердженням (погодженням) висновків.

Обмеження щодо одержання дарунків (пожертв). На цьому обмеженні варто зупинитись більш детально, враховуючи той факт, що саме ця норма нового антикорупційного законодавства викликає чималі дискусії як в колі потенційних суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення, так і в колі правоохоронців. З одного боку, норма виписана таким чином, що фактично кожен державний службовець чи інша прирівняна до його статусу особа, може розглядатись як потенційний порушник вказаного обмеження, з іншого боку – на чому акцентують увагу правоохоронці, довести факт одержання дарунку буде досить важко, враховуючи положення діючого адміністративно-деліктного законодавства та законодавства, що визначає правовий статус відповідних правоохоронних органів. [14, 18]

Саме тому, у низці країн Європи на законодавчому рівні запроваджено обов'язкове декларування подарунків особами, що обіймають політичні посади, а в деяких країнах – всіма публічними службовцями. Країни ЄС дуже відрізняються одна від одної як за станом корупції, так і за методами боротьби з нею.

Загалом, можна виділити країни, які не надто успішні у цьому, та країни з так званою "чистою" репутацією. Україна, яка зараз продовжує впроваджувати власну антикорупційну реформу, може взяти для себе корисні уроки як із досвіду некорумпованих країн ЄС, так і зрозумівши, чому деякі члени ЄС є менш успішними у цій сфері. [19, 34].

2.2 Напрями подолання корупції країн ЄС

Естонія - один із найуспішніших прикладів боротьби з корупцією, досягла цього, не створюючи окремих органів. Проте тут була політична воля політиків викоринити хабарництво. Після краху радянської моделі з'явилась і можливість. Після того, як естонська мова стала офіційною, багато російськомовних мігрантів втратили свої посади і замість них прийшли молоді естонці. Це повністю зруйнувало радянські корумповані мережі. А швидке відновлення економіки дозволило дати держслужбовцям високі зарплати. [12, 17, 29].

В *Болгарії* такої політичної волі не було. Антикорупційна реформа стала можливою завдяки тиску ЄС. Так, місцевий антикорупційний орган отримав повноваження проводити розслідування, лише коли ЄС відмовився надавати фінансування. Створення антикорупційних органів не забезпечує гарантованого викоринення корупції. Навіть більше – успішна боротьба можлива й без таких органів. В Естонії обмежились програмою "Відверта держава", яка включала декілька міністерств. І цього було достатньо.

Проте якщо у країні корупція є досить поширеним феноменом, створення окремих автономних органів може бути необхідним. Проте для їх ефективної роботи є кілька передумов. [12, 10, 20].

Автономність. Навряд чи хоч якийсь антикорупційний орган може бути повністю незалежним. Проте він має бути достатньо автономним.

Наприклад, голову Спеціальної служби розслідувань *Литви* призначають спільно президент та парламент. Також у Литві цей орган має звітувати і президенту, і парламенту. Таким чином, нагляд за його діяльністю здійснюють кілька державних інституцій, при цьому парламент є органом, що складається із представників народу. Це зменшує можливість політичного тиску. [4, 7, 9].

Повноваження. Одним із головних завдань антикорупційних органів є розслідування. У цьому дуже допомагає наявність простого механізму повідомлення про корупційні дії громадянами. Також багато країн впроваджують програми захисту свідків та можливість повідомляти про корупцію анонімно.

Найбільш ефективною є система *захисту інформаторів* у чотирьох країнах ЄС: Люксембург, Румунія, Словенія та Велика Британія. [4, 24, 28].

Важливим елементом розслідування є моніторинг *декларацій про активи та борги* високопосадовців. Зокрема, цим займається латвійське Бюро попередження та боротьби з корупцією. [6].

Часто декларації подають лише певні категорії чиновників: обрані людьми чи призначені політики, високі чини тощо – або працівники секторів, де ризик корупції є найбільшим (державні закупівлі, митниця, податкова тощо). В результаті антикорупційний орган може сфокусуватись на важливих справах та уникнути надмірного перевантаження дрібними справами – ними займається поліція.

Завдання висування та підтримки *обвинувачення* у суді мають далеко не всі антикорупційні органи. Так, відповідний орган Хорватії має за плечима безліч успішних справ розслідування та обвинувачення високопоставлених чиновників. Такі повноваження потрібні, якщо корупція у країні є поширеною і немає довіри до прокуратури. [18, 39, 25].

Якщо підозрюваний користується *імунітетом*, то антикорупційний орган подає звіт про підозри у корупції до парламенту, який далі слідує відповідним конституційним процедурам. Проте часто парламент не знімає імунітет. Так, у Румунії парламент не завжди дозволяє проводити обшук, арештовувати чи розслідувати справи щодо колишніх та чинних міністрів, а також депутатів.

Спеціальна служба розслідування Литви готує *навчальні матеріали* щодо попередження корупції та працює зі школами задля їх впровадження у навчальні програми. [21,27]

Інші превентивні заходи можуть включати *моніторинг* політик, законів та діяльності державних органів влади.

А антикорупційні органи Литви та Латвії, наприклад, можуть висувати пропозиції щодо перегляду законодавчих актів. [34, 36].

Ресурси. Досвід країн ЄС показує, що достатнє фінансування є передумовою успішної роботи антикорупційних органів. Крім того, вони мають бути спроможні виконувати покладені на них зобов'язання. Тому, наприклад, у антикорупційному

органі Румунії працюють не лише розслідувачі та прокурори, але й економічні та фінансові експерти, програмісти тощо. [37].

Суд. Створення окремих антикорупційних судів є радше винятком, ніж правилом. Більшість країн ЄС посилюють ефективність та прозорість всієї судової системи. Проте є й винятки, як-от Словаччина. Тут у відповідного спеціалізованого суду достатньо ресурсів, а справи розглядаються швидко.

Для боротьби з проявами корупції в лавах суддівського корпусу, інших учасників судового процесу зали проведення засідань у польських судах почали обладнуватись відеокамерами та мікрофонами, які дозволять фіксувати хід судових засідань та поведінку кожного з їх учасників (суддів, прокурорів, адвокатів, протоколістів).

Комплексна боротьба проти корупції є антикорупційна стратегія Нідерландів, яка включає такі процедурні та інвестиційні заходи:

- постійна звітність та гласність у питаннях виявлення корупції та обговорення наслідків-покарань за корупційні діяння. Щорічно міністр внутрішніх справ цієї країни представляє доповідь парламенту про виявлені факти корупції та прийняті заходи з покарання осіб, що замішані у корупції;
- розроблення системи моніторингу можливих точок виникнення корупційних дій у державних та суспільних організаціях та жорсткого контролю за діяльністю осіб, що перебувають в цих точках;
- створення системи прав і обов'язків посадових осіб з вказівкою на їх відповідальність за порушення посадової етики, включаючи корупцію. Ця система вказує також на правила поведінки щодо виправлення допущених порушень;
- основною мірою покарання за корупційну дію є заборона працювати у державних організаціях та втрата соціальних пільг, котрі надає державна служба, наприклад, пенсійного та соціального обслуговування. Шкала покарань включає також штрафи та відсторонення від виконання обов'язків;
- у всіх значущих організаціях, наприклад у міністерствах, існують служби внутрішньої безпеки, обов'язком яких є реєстрація та виявлення помилок чиновників, їх навмисних та випадкових порушень чинних правил та наслідків

таких порушень. Державні організації намагаються заохочувати позитивні дії посадових осіб. Система заохочень спрямована на те, щоб чиновнику було вигідно і в матеріальному, і в моральному планах працювати чесно й ефективно;

- організована система підбору осіб на посади, небезпечні з точки зору корупції;

- матеріали, пов'язані з корупційними діями, якщо вони не стосуються системи національної безпеки, в обов'язковому порядку стають доступними для громадськості;

- кожен чиновник має право ознайомитися з інформацією, що характеризує його як з позитивного, так і з негативного боку; - існує спеціальна система навчання чиновників, що роз'яснює, зокрема, політичну та суспільну шкоду корупції і можливі наслідки;

- створена система державної безпеки по боротьбі з корупцією на зразок спеціальної поліції, яка володіє значними повноваженнями щодо виявлення випадків корупції;

- чиновники в усіх рівнів зобов'язані реєструвати відомі їм випадки корупції, і ця інформація відповідними каналами передається до міністерства внутрішніх справ та юстиції;

- велику роль у боротьбі з корупцією відіграють засоби масової інформації, котрі оприлюднюють випадки корупції і часто проводять незалежні розслідування.

А у Франції створено вісім міжрегіональних спеціалізованих судів. Вони проводять розслідування та виносять судові вироки у найбільш складних справах. Судді мають доступ до інноваційних технік розслідування, як-от інфільтрація, прослуховування, використання спільних команд розслідувачів із кількох країн. Їм допомагають спеціалісти із податкових, митних та фінансових органів, а також приватного сектора. [11, 13, 16]

Крім того, створення окремого суду може бути виправданим, якщо рівень довіри до судової системи є низьким.

Державна служба. Боротьба з корупцією відбувається і в рамках внутрішніх структур державної служби. Так, у Литві створюють внутрішні відділи попередження корупції у державних та муніципальних органах. [16].

Координація. Координація між різними органами, які борються з корупцією, є важливою як для країн зі спеціалізованими антикорупційними органами, так і для тих, в яких таких органів немає.

Тому, беручи до уваги уроки країн ЄС у подоланні корупції, можна зробити висновок, що знизити рівень корумпованості в країні є досить реальним за чітких стратегічних антикорупційних дій.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Законом України «Про засади запобігання та протидії корупції» порівняно із Законом України «Про боротьбу з корупцією» розширено перелік суб'єктів, що здійснюють заходи із запобігання та протидії корупції. В новому Законі ця проблема вирішується розмежування на суб'єктів, відповідальних за координацію антикорупційної політики держави, тих, що здійснюють безпосереднє виявлення корупційних правопорушень, а також тих, що беруть участь у запобіганні, виявленні та припиненні корупційних правопорушень. [4, 24,35].

Суб'єкти, відповідальні за координацію антикорупційної політики держави. Відповідно до ст. 4 «Про засади запобігання та протидії корупції», Кабінет Міністрів України спрямовує і координує роботу органів виконавчої влади щодо запобігання і протидії корупції відповідно до Конституції і законів України, актів Президента України. Координацію реалізації органами виконавчої влади здійснює спеціально уповноважений орган з питань антикорупційної політики. [37, 38].

Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції

Міністерства внутрішніх справ
України

спеціальні підрозділи по боротьбі з
організованою злочинністю

спеціальні підрозділи по боротьбі з корупцією та
організованою злочинністю Служби безпеки України

спеціальні підрозділи
податкової міліції

спеціальні підрозділи Військової служби
правопорядку у Збройних Силах України, якщо
інше не передбачено законом.

органи прокуратури

Рис.3.1 Суб'єкти у сфері протидії корупції

*Розроблено автором на основі даних [11]

Суб'єктами, які беруть участь у запобіганні, виявленні, а в установлених законом випадках – у здійсненні заходів щодо припинення корупційних правопорушень, відновленні порушених прав чи інтересів фізичних та юридичних осіб, інтересів держави, а також в інформаційному і науково-дослідному забезпеченні здійснення заходів щодо запобігання і протидії корупції, у міжнародному співробітництві в цій сфері, є:

- 1) уповноважені підрозділи органів державної влади;
- 2) місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування;
- 3) підприємства, установи, організації незалежно від підпорядкованості та форми власності, їх посадові та службові особи, а також громадяни, об'єднання громадян за їх згодою. [2].

Що ЄС пропонує Україні

Хоча за останній рік Україна дещо поліпшила свої позиції в рейтингу «Індекс сприйняття корупції», вона все ще залишається однією з найбільш корумпованих країн. В рисунку 3.2 наведена динаміка зміни Індексу сприйняття корупції в Україні.

Рис 3.2 Динаміка зміни Індексу сприйняття корупції в Україні

*Розроблено автором на основі даних [17]

Саме тому Антикорупційна ініціатива EUACI, найбільша програма технічної допомоги ЄС в боротьбі з корупцією в Україні, пропонує Україні наступні кроки :

- Зміцнення функціонального та нормотворчого потенціалу державних органів у сфері запобігання і боротьби з корупцією; [10]
- Посилення парламентського нагляду за процесом реформування і зміцнення спроможності з ретельного аналізу та вдосконалення стратегічної нормативно-правової бази;
- Посилення спроможності органів місцевого самоврядування, організацій громадянського суспільства та медіа у залученні до процесу боротьби з корупцією.

В червні 2018 року EUACI провела оффлайнову комунікаційну кампанію "Парк корупції".

Це перший у світі інтерактивний проект із привернення уваги громадськості до проблеми топ-корупції та розповіді про боротьбу з нею.

Парк корупції складається з десяти надувних шатер, в яких встановлено різні інсталяції, експонати, інтерактивний контент, VR, доповнена реальність. Одне із шатер зроблене у формі золотого батона. [19, 20].

У Німеччині на початку 2015 року почалися законодавчі процедури по федеральному закону про боротьбу з корупцією в сфері охорони здоров'я. Буде внесено на розгляд нові види кримінальних злочинів за давання й отримання хабарів у секторі охорони здоров'я. У цьому секторі з оборотом у багато мільярдів євро та зі складною взаємодією між медичними працівниками, медичними страховими агентами та фармацевтичною промисловістю існує безліч можливостей для недобросовісної поведінки, навіть у такій країні, як Німеччина, яка займає відносно хороше місце в міжнародному індексі сприйняття корупції. Уряд Німеччини бажає скоротити кількість таких можливостей. Як і раніше, існує проблема періоду охолодження для державних посадових осіб і політиків, які мають намір перейти в приватний сектор. У Німеччині в останні роки стався ряд випадків, які підняли питання про неупередженість політичних рішень. Німеччина має позитивний досвід роботи з антикорупційними агентствами на федеральному рівні. [17, 32].

У Франції внаслідок корупційних скандалів за участю провідних політиків лунають заклики до підвищення ефективності заходів по боротьбі з корупцією. У своїй першій доповіді про корупцію в лютому 2014 року Європейська Комісія

піддала Францію критиці, зокрема за малу кількість обвинувальних вироків у порівнянні з числом зафіксованих випадків корупції. Франція займає лише 26 місце в індексі сприйняття корупції. [32, 35].

В Італії корупція, як і раніше, залишається проблемою, яка потребує вирішення. Однак уряд, що прийшов на зміну Берлусконі, цим займається. З весни 2014 року діє новий антикорупційний орган. Цей орган очолює слідчий суддя зі значним досвідом по боротьбі з італійською мафією. [32, 38].

В Іспанії восени 2014 року органи прокуратури по боротьбі з корупцією разом із Громадянської гвардією розкрили велику корупційну мережу за участю місцевих політиків, чиновників і бізнесменів. Цей скандал, що пролунав по всій країні, торкнувся навіть правлячої Народної партії та королівської сім'ї. Хоча виявлені злочини були жахливими та мали істотний вплив на загальні вибори, що відбулися наприкінці 2015 року, створення незалежного спеціалізованого органу прокуратури довело свою цінність і сприяло зміцненню верховенства права в країні. Судова система Іспанії вживає заходів проти корупції за значної підтримки суспільної свідомості. [29, 30].

Греція також включилася в боротьбу з корупцією. Уряд усвідомлює, що може покласти край кризі, тільки якщо впорається з широко розповсюдженим кумівством. Як і раніше, у терміновому порядку необхідне проведення судових реформ з метою зміцнення незалежності судів і забезпечення ефективності та дієвості процедур, наприклад сучасний, стійкий до корупції закон про державну службу, який, зокрема, не передбачає недобросовісного впливу на процес вибору. [15].

Вельми позитивним прикладом ефективних заходів по боротьбі з корупцією є Швеція. Запобігання корупції в Скандинавських країнах не обмежується виключно заходами кримінального права. Швеція домоглася таких успіхів тому, що вона практично ідеально виконує системні необхідні попередні умови для запобігання корупції. Законодавчий орган Швеції розробляє антикорупційне законодавство в тісній співпраці з ЄС, ООН й ОЕСР і забезпечує чітке здійснення міжнародних і наднаціональних угод і керівних принципів.

ВИСНОВКИ

1) Визначено основні проблеми реалізації антикорупційної політики в Україні.

Правові наслідки корупції проявляються у: поширенні правових принципів функціонування держави та її окремих інститутів, суттєвому обмеженні конституційних прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, грубому порушенні встановленого законом порядку здійснення повноважень посадовими і службовими особами органів державної влади, тощо. Корупція дискредитує право як універсальний регулятор суспільних відносин, перетворюючи його за засіб задоволення приватних та корпоративних інтересів.

Корупція змінює сутність правоохоронної діяльності державних органів, які перестають виконувати функцію охорони права і перетворюються в інструмент розправи над невинними особами або інструмент неправомірного задоволення особистих чи групових інтересів певних осіб, у тому числі самих посадових осіб зазначених органів.

До наслідків корупції міжнародного характеру можуть бути віднесені: негативний вплив корупції на імідж держави у світі, ускладнення відносин з іншими країнами, міжнародними організаціями і всією міжнародною спільнотою, втрата державою міжнародних позицій в економічній, політичній та інших сферах, тощо.

2) Проаналізовано реформи органів державного управління, що здійснюють реалізацію антикорупційної політики в країнах ЄС.

Системна повсюдна корупція значною мірою залежить від політичної системи й організаційної структури держави. Існує значний взаємозв'язок між структурою держави та рівнем корупції. З цього погляду першорядне значення має громадянська служба як прояв держави стосовно громадськості та бізнесу. Чим слабші демократія, верховенство права та громадянське суспільство, тим більше ризик появи корумпованих політиків і державних службовців. Створення спеціалізованих органів прокуратури, тобто громадських правоохоронних органів, що спеціалізуються на боротьбі з корупцією, є корисним інструментом для боротьби з нею.

3) З'ясовано роль нових антикорупційних органів та встановити вплив неурядових організацій на підвищення ефективності роботи органів публічного управління у вирішенні проблем протидії та запобігання корупційних проявів в країнах ЄС та Україні. Одним з найбільш істотних чинників у подоланні корупції є ставлення населення до цієї проблеми. Більше половини населення схильне до вчинення корупційних правопорушень якщо це може сприяти розв'язанню проблеми.

Виходячи з вище наведеного, можна зробити висновок, що для антикорупційних змін в Україні необхідно:

- забезпечити принцип незалежності в роботі антикорупційних органів та унеможливити їх політичну залежність від правлячої еліти;
- налагодити ефективну роботу Національного агентства з питань запобігання корупції, Національного антикорупційного бюро і Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з обов'язковим інформуванням громадськості по результати їх діяльності;
- запровадити роботу системи електронного декларування та державних закупівель;
- здійснити реформу судової системи, сформувати чесний і непідкупний судовий корпус, що буде діяти згідно з принципом верховенства права;
- законодавчо закріпити необхідність проведення поліграфічного дослідження при проходженні конкурсу на ключові посади державної служби, при просуванні по службі тощо, що унеможливить зайняття відповідальної посади людиною, що колись вчиняла або має схильність вчинити протиправні дії;
- створення інформаційних продуктів, освітніх програм, що розказують про негативні наслідки корупційних діянь, впровадження їх в інформаційний простір на різних рівнях;
- створення умов для залучення неурядових організацій до моніторингу діяльності органів державного управління, виховання кадрів, розробка методології та становлення навичок для запобігання корупції;
- забезпечити покарання для посадовців, що вчинили корупційний злочин, з неможливістю подальшого зайняття посади державного службовця.

4) Визначено умови для успішної реалізації антикорупційної політики в Україні та розробили рекомендації вирішення проблем реалізації антикорупційної політики в Україні на прикладах країн ЄС: Німеччини, Франції, Італії, Греції, Швеції, Нідерландів.

Рада має відмовитися від вузького мислення та сприяти виробленню узгодженого визначення терміна «державний службовець», так щоб кримінальна відповідальність посадових осіб за корупційні правопорушення могла визначатися у всій Європі обов'язковими положеннями, як це передбачене Європейською комісією. На європейському рівні має бути створено чіткі правила про період охолодження для представників влади, політиків і вищих державних службовців, які бажають піти зі своєї посади в приватний сектор. Ці мінімальні стандарти в державах-членах повинні підкріплюватися законом про державну службу або кримінальним правом, а Комісія повинна нести відповідальність за контроль над їх дотриманням.

Доцільним представляється трирічний період охолодження, запропонований Transparency International. Також було б корисно прийняти ці правила для таких країн, як Україна, де здійснюється процес зближення з Європейським союзом. Наприклад, державний сектор у Німеччині та Франції протягом багатьох десятиліть був відносно несприйнятливий до корупції. Як у Німеччині, так і у Франції закон про державну службу складено таким чином, що побутової корупції з боку державних службовців майже не існує, оскільки вона не виправдовує ризику довічної втрати роботи та дуже хорошої пенсії. Проте також можливі позитивні стимулюючі чинники.

Нідерланди активно сприяли створенню культури професійної етики у своїй державній службі. Міністерством внутрішніх справ Нідерландів було створено національне управління з питань професійної етики. Боротьба з корупцією має вестися на всіх рівнях влади. Управління з будівництва та закупівель особливо схильне до корупції, оскільки воно пов'язано з великими інвестиціями. Тому особливе значення має місцевий рівень. Відповідно до законодавства про місцеве

самоврядування повинні застосовуватися чіткі правила щодо державних закупівель з метою забезпечення прозорості процедур і рівності підходу до учасників тендерів.

Для дієвої держави, заснованої на верховенстві права, доцільним є створення незалежних регіональних і міжрегіональних антик Представники громадськості та компаній можуть у конфіденційному порядку звертатися до чиновників, які займаються боротьбою з корупцією, якщо є бажання привернути увагу до випадків корупції. Чиновники, що займаються боротьбою з корупцією, забезпечують захист осіб, які вчиняють викриття, ретельно розглядають такі випадки і, якщо підозра підтверджується, передають справу до компетентних судових органів. Проте необхідно домогтися того, щоб захист анонімності не створював можливості для наклепу. Ефективні органи безпеки та фінансового управління з достатньою кількістю персоналу й технічних ресурсів для розслідування випадків підозри в ухилянні від сплати податків дуже важливі для виявлення ухилення від сплати податків. Сектор охорони здоров'я особливо схильний до корупції. Важливі гарантії надаються за допомогою ефективної конкуренції в приватному секторі та незалежних контрольних механізмів, які не повинні бути засновані виключно на добровільному саморегулюванні. Закони про конкуренцію та боротьбу з монополією повинні регулюватися й інституційно підтримуватися таким чином, щоб протидіяти монополії та олігополії. Уряд і політики не повинні залежати від суб'єктів економічної діяльності — як юридичних, так і фізичних осіб. На національному рівні за прикладом Європейського союзу має бути створено реєстри лобі та транспарентності. Стосовно національних соціальних діалогів, а також участі працівників в управлінні підприємством повинні також застосовуватися етичні кодекси, що перешкоджають корупції. До представників працівників повинні застосовуватися періоди охолодження, так само як і до політиків, для того щоб запобігти можливості «підкупу».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ :

1. «В Україні запустили трирічну антикорупційну ініціативу ЄС.» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tyzhden.ua/News/193656> Тиждень.ua
2. «Внутрішній звіт про антикорупційні заходи в європі» Платформа. Громадянського суспільства україна — ЄС, 2-е засідання, Брюссель, 11 лютого 2016 року. – [Електронний ресурс].
3. «Європейська правда» / - Руслан Мініч, "Інтерньюз-Україна" // текст підготовлено у рамках проекту представництва ЄС в Україні. – [Електронний ресурс].
Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/07/3/7083870/>
4. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення: закон України від 01 липня 2011 року.» – 2011 – № 44. – ст. 30.
5. «Про засади запобігання і протидії корупції: закон України від 1 липня 2011 року» // «Офіційний Вісник України». – 2011. – № 44. – ст. 9.
6. «Про затвердження Порядку підготовки та оприлюднення звіту про результати проведення заходів щодо запобігання і протидії корупції (від 20.10.2011 р. № 1094)».
7. «Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки наявності в осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, корпоративних прав: наказ Міністерства юстиції України від 23. 03. 2012 р. № 448/5.» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
8. «Роз'яснення Міністерства юстиції України від 25.01.2012 р.» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
9. «Форми та види корупції»/ Омельченко С. Г. /«Юридичний журнал «Право України» // Ст.-331-336.
10. Hillman, A. L (2004). Corruption and public finance: An IMF perspective. European Journal of Political Economy, 20, 1067-1077.

11. Kalmykov, D. O., Sinchenko, O. O., Soroka, D. V. Khavroniuk, M. I. & Shvedova, G, L. (2018). Zapobihannia koruptsii: metodychni rekomendatsii dlia mistsevykh aktivistiv [Preventing corruption: methodical recommendations for local activists]. M. I. Khavroniuk (Ed.). Kyiv: FOP [in Ukrainian].
12. Kolesnikov, V. V. (2017). Kriminogennost sovremennykh modeley ekonomiky – istochnik globalnogo finansovoeconomicheskogo krizisa [Criminality of modern models of economy – the source of global financial and economic crisis]. Kriminologiya: vchera, segodnya, zavtra - Criminology: yesterday, today, tomorrow, 1(18), 163-191.
13. Mandybura, V. O. (2019). Ekonomichni dzherela zhyvlennia koruptsii ta osoblyvosti umov yih formuvannia v Ukraini [Nutrition of corruption economic sources and the features of conditions of their formation in Ukraine]. Problemy ekonomiky ta politychnoi ekonomii - Problems of Economics and Political Economy, 1, 7-51.
14. Official site of National Bank of Ukraine – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index> [in Ukrainian].
15. Official site of The World Bank. [worldbank.org](http://www.worldbank.org). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://databank.worldbank.org/data/home.aspx> [in English].
16. Ofitsiinyi sait orhanizatsii TIU [Official site of Trans-parency International Ukraine Organisation]. ti-ukraine.org. . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ti-ukraine.org/> [in Ukrainian].
17. Public Opinion Survey of Residents of Ukraine (2017). [iri.org](http://www.iri.org). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iri.org/sites/default/files/2017-8-22_ukraine_poll-four_oversamples.pdf [in English].
18. Sulakshin, S. S. (2008). Gosudarstvennaya politika protivodeystviya korruptsii i tenevoy ekonomike v Rossii (Anti-corruption and anti-shadow economy state policy in Russia).
19. Андрієва Т.В «Історія членства України у Співдружності Незалежних Держав». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.go.ua/0/55>.
20. Буракова Л. Почему у Грузии получилось / Л. Буракова. – М. : ООО “Юнайтед Пресс”, 2011. — 271 с.

21. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації державної антикорупційної політики» від 14. 05. 2013 р. № 224-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
22. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. № 1700-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
23. Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 рр.» від 14. 10. 2014 р. № 1699-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>
24. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року із змінами, унесеними згідно із Законом № 2222-1У від 08. 12. 2004 р., ВВР, 2005, №2, ст. 44;
25. Концепція подолання корупції в Україні “На шляху до доброчесності”: Затв. Указом Президента України від 11 вересня 2010 року // Офіц. вісник України. – 2010. – № 37. – Ст. 2540.
26. Лашкет с. Протидія корупції в Україні: сучасний стан, проблемні питання та шляхи їх вирішення.//Лашкет с. Щербина «Збірник наукових праць національної академії СБ України.» – 2019.- №49. - ст.2056
27. Маринток М. В. Боротьба з корупцією в органах виконавчої влади /М. В. Маринюк // Наук. вісн. Львів. держ. ун-ту внутрішніх справ: зб.наук. пр. – Вип. № 1. Юрид. науки. – 2017. – С. 8.
28. Мірошнік Ю. П. Організаційно-правові заходи протидії корупції в органах державної влади та управління / Ю. П. Мірошнік // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2011. – № 16.
29. Модельний кодекс поведінки державних службовців країн Ради Європи (схвалено Рекомендацією Кабінету Міністрів Ради Європи Європейським країнам «Про кодекси поведінки для державних службовців», травень 2000 р., № R (2000)10)
30. Національна академія внутрішніх справ – 2016/"Антикорупційна політика в Україні" - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://arm.naiu.kiev.ua/books/atikoruption/lectures/lecture_1.html

31. Національна академія педагогічних наук України Державний вищий навчальний заклад УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ / К.А. Бабенко, Н.Г. Діденко, М.В. Кондрашова, С.Ж. Лазаренко, О.Г. Хрімлі, Н.І. Яковець // Прояви корупції в системі освіти: запобігання та протидія // Київ 2016.
32. О.Г. Кальман. Стан і перспективи організаційно-правового забезпечення протидії та запобігання корупції в Україні. “Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)” 15’2019.
33. Офіційний портал Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua/print/8004.html>
34. Офіційний сайт Transparency International Україна – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ti-ukraine.org/%D0%A1PI-2015>.
35. Пасічник В. М. Демократизація державного управління у контексті забезпечення національної безпеки та боротьби з корупцією / В. М. Пасічник. // Демократичне врядування. – 2019. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2014_13_5.
36. Пасхавер О. Антикорупційна спрямованість економічних та політичних реформ: концепція боротьби з корупцією в Україні / О. Пасхавер // М-во Юстиції України: підготовчі матеріали 2017 р.
37. Руденко М. В. Нові державні органи у сфері запобігання корупції: спроби аналізу функціонального призначення та взаємозв’язків / М. В. Руденко, О. В. Мельник // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2015. – Вип. 20. – С. 189-193. (Серія : Право)
38. Спеціалізовані інституції з боротьби проти корупції: огляд моделей/Організація економічного співробітництва і розвитку/ Мережа боротьби проти корупції для країн Східної Європи і Центральної Азії. – К. : ОЕСР, 2010. – 131 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.oecd.org/corruption](http://www.oecd.org/corruption).
39. Ткачова В. «Коррупцію гонят в угол»/ в. Ткачова// «Сьогодні.» – 2019. – с.55-56.
40. Університет державної фіскальної служби України Демянчук Ю.В ,вчені записки тну імені в.і. Вернадського // Серія: юридичні науки.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

В таблиці оцінено корупційні ризики України та заходи щодо їх усунення 2018-2019 роки:

Додаток 2
до Звіту за результатами оцінки
корупційних ризиків у діяльності
Державної служби якості освіти України

Таблиця
оцінених корупційних ризиків та заходів щодо їх усунення на 2018 – 2019 роки

Корупційний ризик	Пріоритетність корупційного ризику (низька/середня/висока)	Заходи щодо усунення корупційного ризику	Особа (особи), відповідальна (і) за виконання заходу	Строк виконання заходів щодо усунення корупційного ризику	Ресурси для впровадження заходів	Очікувані результати
1. Недоброчесність посадових осіб під час опрацювання вхідної кореспонденції (запитів на публічну інформацію, звернень громадян та інше).	низька	1. Запровадження автоматизованої системи реєстрації кореспонденції з метою чого: Закупівля необхідного обладнання та програмного забезпечення, його встановлення. 2. Попередження кожного працівника про персональну відповідальність за порушення законодавства щодо доступу до інформації, звернень громадян; 2. Забезпечення	1. Начальник управління організаційно-документального забезпечення Андрейчук Л.Й. Начальник фінансово-економічного управління – головний бухгалтер Золототська Л.О.	Друге півріччя 2019	Фінансовий, у межах наявних ресурсів	Недопущення порушень норм чинного законодавства, дотримання строків розгляду документів, повноти та достовірності розгляду по суті вхідної кореспонденції (запитів на публічну інформацію, звернень громадян та інше).

Дані таблиці взято з офіційного сайту : [<http://sqe.gov.ua/index.php/uk-ua/>]

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на тему:
**«ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ
КОРУПЦІЇ»**

Студента 4 курсу 12 групи
денної форми навчання
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Сметани
Катерини
Євгенівни

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент

Сонько
Юлія
Анатоліївна

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

КИЇВ 2020

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, сім підрозділів, висновків, додатків, списку використаних джерел (40 найменувань). Основний зміст роботи викладено на 30 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 3 рисунків, 2 таблиць.

Метою роботи є розробка рекомендацій щодо вирішення проблем реалізації антикорупційної політики в Україні.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення таких дослідницьких завдань:

- визначити основні проблеми реалізації антикорупційної політики в Україні.
- проаналізувати реформи органів державного управління, що здійснюють реалізацію антикорупційної політики в країнах ЄС.
- з'ясувати роль нових антикорупційних органів та встановити вплив неурядових організацій на підвищення ефективності роботи органів публічного управління у вирішенні проблем протидії та запобігання корупційних проявів в країнах ЄС та Україні.
- визначити умови для успішної реалізації антикорупційної політики в Україні.

Об'єктом дослідження є процес реалізації антикорупційної політики в Україні та країнах ЄС.

Предметом дослідження є теоретичні аспекти та практичні рекомендації щодо удосконалення системи запобігання та протидії корупції в країнах ЄС та Україні.

Для вирішення визначених завдань, у процесі дослідження склали такі методи дослідження: метод синтезу та аналізу, емпіричний, структурно-функціональний, комплексний, метод структурно-логічного аналізу, а також порівняльний метод..

У першому розділі розкриваються сутнісні характеристики корупції, її види та наслідки корупційних дій в країнах ЄС.

У другому розділі здійснюється аналіз антикорупційної політики країн Європейського Союзу та викладено пропозиції щодо удосконалення державної політики запобігання корупції в Україні.

Одержані результати можуть бути використані при удосконаленні державної антикорупційної політики.

Анотація

У випускній кваліфікаційній роботі висвітлені основоположення державної політики запобігання та протидії корупції в країнах ЄС та України, проаналізовано антикорупційну політику країн Європейського Союзу, викладено пропозиції щодо удосконалення державної політики запобігання корупції в Україні.

The final qualification work highlights the fundamentals of the state policy of prevention and counteraction to corruption in the EU and Ukraine, analyzes the anti-corruption policy of the countries of the European Union in accordance with the state agreement on the state.

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу
студентки Сметани Катерини Євгенівни
4 курсу 12 групи денної форми навчання
спеціальності 074 «Публічне управління та адміністрування»
на тему «Державна політика запобігання та протидії корупції»

Випускна кваліфікаційна робота виконана на тему, яка є актуальною для системи розвитку економічних процесів та цілісності демократичної правової держави. Виконана робота за змістом відповідає завданню в повному обсязі. Студентка продемонструвала достатній рівень володіння теоретичним матеріалом щодо обґрунтування теоретичних та аналітичних даних запобігання та протидії корупції в країнах ЄС та, безпосередньо, в Україні.

Робота розкриває сучасний стан антикорупційної політики в Україні та країнах ЄС. В роботі проаналізовано проблеми реалізації антикорупційної політики в Україні та запропоновано шляхи щодо удосконалення державної політики запобігання корупції.

Якість оформлення випускної кваліфікаційної роботи можна вважати задовільною. Основні вимоги щодо оформлення матеріалу враховані. В цілому матеріал роботи викладено послідовно і логічно.

Випускна кваліфікаційна робота рекомендується до захисту.

Рецензент

Начальник управління (центру) надання
адміністративних послуг Печерської районної
в місті Києві державної адміністрації

І.О.Андріанов

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Сметана Катерина Євгенівна, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: **«Державна політика запобігання та протидії корупції»** не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

09.06.2020 року

_____ (підпис)

Проверка уникальности

Уникальность: **91.30%**

lubotin.kharkov.ua/polesnaya_info/pravova-o...
dpssc.gov.ua/dovidkova-informatsiia/zakon...

6%
6%

Подробнее

Проверка орфографии

В данном тексте ошибки не найдены.

Подробнее

SEO-анализ

Вс

I

Кол

Подсвечено: ☒ Неуникальные фрагменты

2.2 Досвід антикорупційної політики країн ЄС для України

Законом України «Про засади запобігання та протидії корупції» порівняно із Законом України «Про боротьбу з корупцією» розширено перелік суб'єктів, що здійснюють заходи із запобігання та протидії корупції. В новому Законі ця проблема вирішується розмежування на суб'єктів, відповідальних за координацію антикорупційної політики держави (1 група), тих, що здійснюють безпосереднє виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень (2 група), а також тих, що беруть участь у запобіганні, виявленні та припиненні корупційних правопорушень (3 група). [4, 24,35].

Суб'єкти, відповідальні за координацію антикорупційної політики держави. Відповідно до ст. 4 «Про засади запобігання та протидії корупції», Кабінет Міністрів України спрямовує і координує роботу органів виконавчої влади щодо запобігання і протидії корупції відповідно до Конституції і законів України, актів Президента України. Координацію реалізації органами виконавчої влади визначеної Президентом України антикорупційної стратегії здійснює спеціально уповноважений орган з питань антикорупційної політики. [37, 38].

Крім того, координацію діяльності правоохоронних органів з питань протидії корупції здійснюють у межах наданих повноважень, визначених законами.

Спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції є:

- органи прокуратури;
- спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України;
- спеціальні підрозділи податкової міліції;
- спеціальні підрозділи по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби безпеки України;
- спеціальні підрозділи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, якщо інше не передбачено законом. [8].

Суб'єктами, які беруть участь у запобіганні, виявленні, а в установлених законом випадках – у здійсненні заходів щодо припинення корупційних правопорушень, відновленні порушених прав чи інтересів фізичних та юридичних осіб, інтересів держави, а також в інформаційному і науково-дослідному забезпеченні здійснення заходів щодо запобігання і протидії корупції, у міжнародному співробітництві в цій сфері, є:

- 1) уповноважені підрозділи органів державної влади;
- 2) місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування;
- 3) підприємства, установи, організації незалежно від підпорядкованості та форми власності, їх посадові та службові особи, а також громадяни, об'єднання громадян за їх згодою. [21].

Проверка уникальности

Уникальность: **93.41%**

studfile.net/preview/5129818/page/6/

6%

Подробнее

Проверка орфографии

В данном тексте ошибки не найдены.

Подробнее

SEO-анализ текста

Всего символов: **7859**

Заста

Без пробелов: **6883**

● Напишите нам, мы онлайн!

Подсвечено: ☐ Неуникальные фрагменты

Анализ работы :

1) Визначили основні проблеми реалізації антикорупційної політики в Україні.

Правові наслідки корупції проявляються у: поширенні правових принципів функціонування держави та її окремих інститутів, суттєвому обмеженні конституційних прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, грубому порушенні встановленого законом порядку здійснення повноважень посадовими і службовими особами органів державної влади, тощо. Корупція дискредитує право як універсальний регулятор суспільних відносин, перетворюючи його за засіб задоволення приватних та корпоративних інтересів.

Корупція змінює сутність правоохоронної діяльності державних органів, які перестають виконувати функцію охорони права і перетворюються в інструмент розправи над невинними особами або інструмент неправомірного задоволення особистих чи групових інтересів певних осіб, у тому числі самих посадових осіб зазначених органів.

До наслідків корупції міжнародного характеру можуть бути віднесені: негативний вплив корупції на імідж держави у світі, ускладнення відносин з іншими країнами, міжнародними організаціями і всією міжнародною спільнотою, втрата державою міжнародних позицій в економічній, політичній та інших сферах, тощо.

2) Проаналізували реформи органів державного управління, що здійснюють реалізацію антикорупційної політики в країнах ЄС.

Системна повсюдна корупція значною мірою залежить від політичної системи й організаційної структури держави. Існує значний взаємозв'язок між структурою держави та рівнем корупції. З цього погляду першорядне значення має громадянська служба як прояв держави стосовно громадськості та бізнесу. Чим слабші демократія, верховенство права та громадянське суспільство, тим більше ризик появи корумпованих політиків і державних службовців. Створення спеціалізованих органів прокуратури, тобто громадських правоохоронних органів, що спеціалізуються на боротьбі з корупцією, є корисним інструментом для боротьби з нею.

3) З'ясували роль нових антикорупційних органів та встановили вплив неурядових організацій на підвищення ефективності роботи органів публічного управління у вирішенні проблем протидії та запобігання корупційних проявів країнах ЄС та Україні. Одним з найбільш істотних чинників у подоланні корупції є ставлення населення до цієї проблеми. Більше половини населення схильне до вчинення корупційних правопорушень якщо це може сприяти розв'язанню проблеми.

Виходячи з вище наведеного, можна зробити висновок, що для антикорупційних змін в Україні необхідно:

- забезпечити принцип незалежності в роботі антикорупційних органів та унеможливити їх політичну залежність від правлячої еліти;
- налагодити ефективну роботу Національного агентства з питань запобігання корупції, Національного антикорупційного бюро і Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з обов'язковим інформуванням громадськості по результати їх діяльності;
- запровадити роботу системи електронного декларування та державних закупівель;
- здійснити реформу судової системи, сформувати чесний і невідкупний судовий корпус, що буде діяти згідно з принципом верховенства права;
- законодавчо закріпити необхідність проведення поліграфічного дослідження при проходженні конкурсів на ключові посади державної служби.

1 сообщение

Здравствуйте! На
поддержки [Text.ru](#)
помочь!

Сегодня

Здравствуйте! Хотите, ч
проверялся гораздо бы
рекомендуем приобре
аккаунт и забыть, что та
проверка: <https://text.ru>

Мы используем

Сообщение...

Рада має відмовитися від вузького мислення та сприяти виробленню узгодженого визначення терміна «державний службовець», так щоб кримінальна відповідальність посадових осіб за корупційні правопорушення могла визначатися у всій Європі обов'язковими положеннями, як це передбачене Європейською комісією. На європейському рівні має бути створено чіткі правила про період охолодження для представників влади, політиків і вищих державних службовців, які бажають піти зі своєї посади в приватний сектор. Ці мінімальні стандарти в державах-членах повинні підкріплюватися законом про державну службу або кримінальним правом, а Комісія повинна нести відповідальність за контроль над їх дотриманням.

Доцільним представляється трирічний період охолодження, запропонований Transparency International. Також було б корисно прийняти ці правила для таких країн, як Україна, де здійснюється процес зближення з Європейським союзом. Наприклад, державний сектор у Німеччині та Франції протягом багатьох десятиліть був відносно несприйнятливий до корупції. Як у Німеччині, так і у Франції закон про державну службу складено таким чином, що побутової корупції з боку державних службовців майже не існує, оскільки вона не виправдовує ризику довічної втрати роботи та дуже хорошої пенсії. Проте також можливі позитивні стимулюючі чинники.

Нідерланди активно сприяли створенню культури професійної етики у своїй державній службі. Міністерством внутрішніх справ Нідерландів було створено національне управління з питань професійної етики. Боротьба з корупцією має вестися на всіх рівнях влади. Управління з будівництва та закупівель особливо схильне до корупції, оскільки воно пов'язано з великими інвестиціями. Тому особливе значення має місцевий рівень.

Відповідно до законодавства про місцеве самоврядування повинні застосовуватися чіткі правила щодо державних закупівель з метою забезпечення прозорості процедур і рівності підходу до учасників тендерів.

Для дієвої держави, заснованої на верховенстві права, доцільним створення незалежних регіональних і міжрегіональних антик Представники громадськості та компаній можуть у конфіденційному порядку звертатися до чиновників, які займаються боротьбою з корупцією, якщо бажання привернути увагу до випадків корупції. Чиновники, що займаються боротьбою з корупцією, забезпечують захист осіб, які вчиняють викриття, ретельно розглядають такі випадки і, якщо підозра підтверджується, передають справу до компетентних судових органів. Проте необхідно домогтися того, щоб захист анонімності не створював можливості для наклепу. Ефективні органи безпеки та фінансового управління з достатньою кількістю персоналу й технічних ресурсів для розслідування випадків підозри в ухилянні від сплати податків дуже важливі для виявлення ухилення від сплати податків. Сектор охорони здоров'я особливо схильний до корупції. Важливі гарантії надаються за допомогою ефективної конкуренції в приватному секторі та незалежних контрольних механізмів, які не повинні бути засновані виключно на добровільному саморегулюванні. Закони про конкуренцію та боротьбу з монополією повинні регулюватися й інституційно підтримуватися таким чином, щоб протидіяти монополії та олігополії. Уряд і політики не повинні залежати від суб'єктів економічної діяльності як юридичних, так і фізичних осіб. На національному рівні за прикладом Європейського союзу має бути створено реєстри лобі та транспарентності. Стосовно національних соціальних діалогів, а також участі працівників в управлінні підприємством повинні також застосовуватися етичні кодекси, що перешкоджають корупції. До представників працівників повинні застосовуватися періоди охолодження, так само як і до політиків, для того щоб запобігти можливості «підкупу».

Унікальність текста: 100.0%

Править этот текст

Новая проверка